

FEDOR GÁL

EŠTE RAZ A NAPOSLEDY

KONIEC PRÍBEHU

ROZHOVORY
S KAROLOM
SUDOROM

FEDOR GÁL
EŠTE RAZ
A NAPOSLEDY

koniec príbehu

ROZHOVORY S KAROLOM SUDOROM

Copyright: Karol Sudor, Fedor Gál, 2017

Fotografia na obálke: Vladimír Šimíček

Jazyková korektúra: Dana Sudorová

Grafická úprava: Miro Čevela

Tlač: FINIDR, s. r. o.

Náklad: 2000 ks

Vydal: N Press, s. r. o. v roku 2017 ako prvú publikáciu

Vydanie tretie

ISBN 978-80-972394-1-1

*Venujem Danke, drahej manželke, skvelej mame nášho Jurka,
od začiatku najvernejšej čitateľke mojich rozhovorov,
ktorá stojí pri mne aj vtedy, keď iní pochybujú.*

Karol Sudor

Obsah

<i>Prečo Fedor?</i>	7
---------------------------	---

DETSTVO

V podhradí vedľa geta	11
Dieťa v škatuli od margarínu.....	22
Mal som komplex, že som Žid	34

MLADOSŤ

Zmlátil som mazáka a bolo po šikanovaní.....	43
Rýchla láska, rýchla svadba.....	46
Dobrý a zlý manžel a otec	52
Trináste komnaty.....	58

VEDA

Slepá ulička aj solídna vízia	65
Prognostikov mali za exotov.....	69

REVOLÚCIA A POLITIKA

Hovoriť o revolúcii ma nebaví už od jej prvého výročia	77
Ostať v politike dlhšie mi nenapadlo ani na sekundu.....	83
November 1989 špinia len konšpirátori a hlupáci.....	89
Lustrácie boli správna vec, Budaja som nepopravil.....	100
Mečiar si ma chcel kúpiť.....	110
Mali sme odstaviť komunistov? My, demokrati?	117
Havel je meno, čo sú tí ostatní?	127

ODCHOD Z KRAJINY

Ponižovanie a urážky	137
Anarchisti v akcii.....	146

PODNIKATEĽ

Ako som sa stal milionárom.....	153
Dnes už viem, že nesmiem podnikat'.....	162

AKTIVITY

Tam, kde sa dejú zázraky	167
Dokumenty ma naučili veľa o sebe samom	171
Pomoc rodine popálenej Natálky a boj s egom.....	176
Smrť sme museli uchopiť inak	189

MUDROVANIE

Prekáža mi židovský koncept vyvolenosti.....	197
Z písania nezbohatneš.....	201
Hrdosť na národ? Na to si fakt nepotrpím.....	206
Za vznik get môže štát, nie multikulturalizmus	214
Som obeť indoktrinácie	219
Na zmúdenie hádam nepotrebujeme ďalšiu Hirošimu	223
Duch doby existuje	230
Hranica medzi privátnym a verejným	248
Patríme k najprivilegovanejším na svete	250
Elixírom života je kreativita.....	259
Musím prijať vlastný život.....	268

INÝMI OČAMI

Irena Gálová: Fedor je najmä rýchlovka. Vo všetkom.....	273
Priatelia o Fedorovi: Fero Guldán, Peter Pöthe, Peter Zajac, Štefan Hríb, Eugen Gindl.....	281

Prečo Fedor?

V roku 1989 som mal štrnásť rokov. Od septembra som bol prvák na gymnáziu, ale hoci som doma čítaval denník Práca, ktorý si moji rodičia roky predplácali, a časopis Mladé rozlety, ktorý som si kupoval v stánku, politiku som príliš neriešil.

Vedel som síce, kto je Husák, Jakeš, Biľak, Štrougal, a vnímal mená ako Colotka, Šlapka, Kapek, Hrivnák, Štěpán či Mohorita, ale viac som sa venoval futbalu a gitare v zábavovej kapele v naivnej nádeji, že raz budem zabávať štadióny ako futbalová či rocková hviezda. Talent som nemal ani na jedno.

Kým prišiel November a padol režim, do triedy stihla vojsť vysoká študentka, štvrtáčka, a povedať, že bude našou šéfkou Socialistického zväzu mládeže. Volala sa Táňa, bola milá, usmievala sa a rozprávala, aké parády nás v SZM čakajú. Bolo nám to jedno – predtým sme boli pionieri, môžeme byť aj zväzáci.

Odmietol jediný spolužiak, volal sa Rado. Postavil sa, milú Táničku poslal do kelu, oznámil jej, že komunisti mu môžu fúkať, a hotovo. Cez prestávku nám potom vysvetľoval, prečo sú komunisti hovädá. Potrestať ho už nestihli, a len čo tí darebáci dostali nežne do držky, odišiel študovať do Rakúska. Do Rakúska! Dnes to znie banálne, vtedy to bol zázrak.

V tom čase som už na vetrovke nosil trikolóru a odznak Verejnosti proti násiliu a na televíznej obrazovke aj na námestí v Bratislave registroval ľudí, ktorí mali odvahu postaviť sa na tribúnu, hoci ešte nič nebolo isté.

Medzi nimi som sledoval bradatého človeka, ktorý mal na sebe stále ten istý bledý sveter a v ruke večne držal cigaretu. Ľudia okolo mňa ho nazývali čert, mne sa však páčila jeho razantnosť až drzosť, hoci tomu, čo hovoril, som viac nerozumel ako rozumel. To som ešte nevedel, že mu nerozumejú ani mnohí oveľa skôr narodení. Tušil som len, že to, v čom sa tak papuľnato s kolegami angažuje, je veľmi významné.

Pamätám si aj to, ako ho ľudia vo vlastnej krajine začali nenávidieť a ako potupne odišiel do Česka. Čítal som jeho knihy, články a vyjadrenia a potom som si s ním – už ako novinár – v roku 2007 dohodol rozhovor. Prišiel som do Prahy do jeho obľúbenej kaviarne, on objednal dva „panáky“, navrhol tykanie a povedal, aby som sa ho nepýtal na veci, na ktoré už stokrát odpovedal iným, lebo ho to nebaví.

To som síce celkom nedodržel, ale myslím, že sme si vtedy sadli. Dodnes to bol jeden z mála mojich respondentov, ktorých som sa nemusel takmer nič pýtať. Hovoril sám. Dobre, ostro a bez vaty, stačilo ho posúvať v témach.

Odvtedy sme debatovali viackrát, pracovne aj súkromne. Vedel som, že ak si raz trúfнем na knihu, jeho oslovím ako prvého. Lebo má za sebou silný príbeh, lebo veľa čítal, videl a zažil, lebo bol pri najväčšej udalosti našich novodobých dejín a vie o tom všetkom výborne rozprávať. Mal iba jednu podmienku – aby kniha v žiadnom prípade nebola jeho oslavou a chválením.

Fedor má dar obohatiť aj človeka, ktorý s ním bytostne nesúhlasí. A nesúhlasí s ním pri jeho vyhranených a ostro formulovaných názoroch naozaj nie je ťažké. Aj jeho kritik však musí uznať, že Fedor má v hlave jasno, že mu to páli, že sa dlhodobo angažuje v dobrých veciach a že napriek množstvu chýb a zlyhaní žije inšpiratívny život.

Kým vznikla táto kniha, vymenili sme si stovky mailov a nahrali takmer šesťdesiat hodín zvukového záznamu. Na začiatku mi povedal, že bude jeho posledná a pôjde o akýsi jeho testament. Neverím mu, má len sedemdesiat-dva rokov, je čiperný a stále vo forme, navyše, kto ho pozná, vie, koľko už má za sebou sľubovaných „posledných“ cigariet a poldecákov. Fedor je taký.

Za cenné pripomienky k rukopisu ďakujem Alexandrovi Baloghovi, Matúšovi Kostolnému a Petrovi Zajacovi.

Príjemné čítanie.

KAROL SUDOR

DETSTVO

V podhradí vedľa geta

Čo z detstva si pamätáš ako prvé?

Bratislavu, uja Pištu, čo bol brat nášho otca, a byt na Strakovej ulici, kde o poschodie vyššie bývali Bútorovci, takže Martin je zrejme môj prvý kamarát. Nemám žiadne zreteľné spomienky na útle detstvo.

Otca si nezažil, zomrel tesne pred koncom vojny pri pochode smrti. Aká bola mama?

Mamka, podobne ako jej kamarátky, hovorila slovensky, nemecky aj maďarsky. Bola veľmi prísna v tom, že sme museli stále nosiť čisté oblečenie, byť včas doma, dojedať, čo bolo na tanieri, a riadne sa pripravovať do školy. Od príchodu do Bratislavy až do dôchodku pracovala ako účtovníčka v zberných surovinách.

Dostal si od nej občas bitku?

Ak, tak facku. Po rodičovskom združení, za vysvedčenie a podobne.

Hovorila ti, aký bol otec?

Mamka naňho spomínala ako na nadpozemskú bytosť - vzdelaný, krásny, múdry. A vzápätí sa vždy rozplakala. Vraj si ju, dievča z početnej a mimo-riadne chudobnej rodiny, vyhlíadol na korze v Košiciach, kam sa mamkina rodina presťahovala z Maďarska. On, statkársky syn z bohatej rodiny.

Vnímal si ako dieťa, že vyrastáš bez kohosi, kto tam bytosťne patrí?

Keď niečo nemáš, tak to nemáš, a ja som jednoducho nemal otca. Netuším, o čo všetko som tým prišiel. Možno o chlpskú ruku pri výchove, možno o kus chlpskej skúsenosti, ktorú synom odovzdávajú otcovia. A možno aj o kus materinskej nehy, pretože naša mamka musela byť to aj to.

Vyrastal si v bratislavskom podhradí. Čo to boli za časy?

Život v podhradí mal atmosféru, bola to pestrá a farebná štvrť. V škole sme boli tak pol na pol decká s desiatami a čistými šatami a decká z typickej periférie - ošľahané pouličnými bitkami, nedostatkom, drsnými vzťahmi v rodinách. Voľný čas sme trávili v blízkom parku, na ulici a výpravami na Bratislavský hrad, ktorý bol v tom čase ruinou. Tiahnuť na hrad bolo najväčším dobrodružstvom. Občas sme tam však riadne dostali na „bendžo“.

Od koho?

Partiám, čo tam fungovali, sa zdráham povedať, že to boli Cigáni, lebo to bolo namixované s inými chudobnými skupinami. Klasický lumpenproletariát, ktorý nikoho nezaujímal. Šlo o chalanov z geta, čo sme poznali podľa toho, že boli od nás horšie oblečení, ale fyzicky oveľa zdatnejší. Nech došlo k akejkoľvek bitke, nikdy sme nevyhrali. Židia ani Nemci už medzi nimi takmer neboli, jedných zlikvidovali cez vojnu, druhých vyhnali po nej.

Kto tvoril tvoju partiu?

Najbližšími kamarátmi mi boli traja o rok starší chalani. Prvým bol Martin Bútor. Veľkým zážitkom pre nás boli tajné výpravy do knižnice jeho otca. Úplne prvou erotickou literatúrou, ktorú som mal v rukách, hoci zrejme dosť predčasne, bol Casanovov život.

Bútorovci neboli majetní, matka pôsobila v domácnosti, otec robil úradníka v poisťovni, na rozdiel od nás však mali chladničku. Milovali sladké. Raz na to doplatila zmrzlina, ktorú nám na sviatky namiešala mamkina sestra. K Bútorovcom som ju niesol na zamrznutie. Polovicu vyjedli a doliali vodou.

Martin už neskôr žil v inom svete ako ja. On na výške, v 60. rokoch v študentskom časopise Echo, ja vo fabrike. Opäť na jednej lodi sme sa ocitli až po novembri 1989. Znovu sme sa dočasne rozišli, keď som napísal článok o tom, že by nemal kandidovať za prezidenta, pretože odoberá hlasy Ferovi Mikloškovi. Oslovoval totiž rovnaký elektorát. Napísal som to však príliš kruto.

Druhým kamarátom v detstve bol Salner, starší brat Petra, etnografa a predstaviteľa bratislavskej židovskej obce, tretím istý Nerad. A času bolo naozaj dosť. Mamka sa z roboty vracala až večer. Práve s týmito chalanmi sme na hrade objavili chodbu, ktorá nemala konca. Ocitli sme sa v totálnej temnote, a nech sme kráčali akokoľvek odvážne a ďaleko, nikdy sme sa nedostali na koniec.

Spomínal si bitky. Boli drsné?

Vtedy sa nám zdali ostré. Raz sme vyšli z hradu práve zo spomínanej chodby a čakala nás banda, ktorá Martinovi vzala okuliare a rozšliapala ich. To bola príšerná katastrofa, lebo bez nich bol prakticky invalidný. Šialenú bitku raz dostal brat Egon. V parku na Hviezdoslavovom námestí ho len tak zo zábavy obklúčili štyria chalani a riadne ho dobili. Paradoxné je, že tieto bitky vôbec nevznikali z xenofóbie či rasizmu.

A z čoho?

Jasné, že keď ti niekto na ulici povie „ty židák“, a si len decko, vznáša sa to nad životom ako zvláštna stigma – netušíš, o čo ide, len sa ti zdá, že to je akési postihnutie, nepekné a ojedinelé zvláštne znamenie.

Keď sa nám však chalani vysmievali, že sme „židáci“, nebola v tom nenávisť, rovnako ako keď sme my im vykrikovali, že sú „cigoši“. Malo to podobný význam, ako keď Česi povedia „ty vole“. Dokonca si nepamätám, že by čo len jedna bitka mala iný než, ako by som to nazval, športový charakter. Skôr v tom bolo cítiť akúsi sociálnu žiarlivosť, lebo my z dolného konca podhradia sme na tom boli evidentne existenčne lepšie ako decká z horného konca.

Chodil som napríklad na angličtinu na Záhradnícku ulicu ku kamarátke mojej mamy, ktorá sa ten jazyk naučila v koncentráku. Platili sme jej symbolicky. Raz ma cestou zastavil chalan z horného konca a obral ma o pár korún na električku. Lenže to nebola lúpež ani zločin. Šlo o normálnu vec vyplývajúcu z toho, ako som žil ja a ako žil on. Ani som sa naňho nenašťval.

Dnes sa decká v školách delia aj podľa značkového oblečenia či drahej techniky. Čo bolo poznávacím znamením vtedy?

Rozdiely boli viditeľné podľa desiat. Už to, že ju niekto mal, bolo symbolom dobrého statusu. Ako dnes kvalitný smartfón. Najmajetnejší chalani s najlepšimi desiatami mali rodičov mäsiarov, predavačov alebo majiteľov zelovocov, krčmárov a pumpárov. V týchto profesiách sa výborne kradlo. Paradoxne v škole boli títo chalani najviac mlátení. Niektorí si už jedlo nosili len preto, aby ich oň iní obrali.

Rozdávanie úderov bolo zjavne otázkou udržania si cti.

Veľmi rýchlo som sa naučil, že fyzická zdatnosť je prvým predpokladom spoločenského postavenia. Najprv som sa opíčil po bratovi Egonovi, ktorý sa kamarátil s prvými slovenskými kulturistami ako Červeňanský či Višný,

a od štrnástich, hneď po nástupe na chemickú priemyslovku vo vtedajšom Gottwaldove, som začal boxovať.

Bol si dobrý boxer?

Nie, väčšinu zápasov som prehral. Na svoju vtedajšiu váhu som však mal asi dosť tvrdý úder. Dva až tri razy v živote mi to dokonca zachránilo reputáciu. Nechal som to na vojne, čiže naozaj strašne dávno.

Čo iné športy?

Mizéria.

Hrávali ste sa po vojne na vojnu?

Ako decká sme brali boj a vojnu ako dobrodružstvo. Najobľúbenejšie populárne hry boli na Nemcov a Rusov, kde každý chcel byť Rus, a na Indiánov a „tých druhých“, kde každý chcel byť Indián.

Podpultovou literatúrou boli takzvané rodokapsy, čo bola skratka pre romány do kapsy – príbehy osamelých bojovníkov proti presile v mene dobra. Obdivoval som najmä Kajta – fyzicky mimoriadne vyspelého Cigoša, prirodzenú autoritu a ľudového filozofa z našej štvrte.

Bavila ťa škola?

Zo základnej školy si pamätám iba učiteľa hudby, ktorý mi pre falošný hlas zakazoval spievať s ostatnými, a riaditeľa, ktorý nás učil dejepis a vôbec netušil, koľká bije. Hovorili sme mu „ušaté torpédo“. O nejakej úcte k múdroti a prirodzených autoritách medzi učiteľmi nemôže byť reč.

Zo strednej si pamätám pani učiteľku Vieru Lukavskú. Učila literatúru a robila to dobre. Dodnes si pamätám túto báseň: „Hugo Basy, mnich a revolucionár, zajat Rakušany, vydán Rímu, byl odsouzen k smrti v sedmi pušek dýmu.“ Mám rád hutný štýl.

Na strednej škole som prežil aj prvú lásku a členstvo v gangu. Z prvého čundra v živote nás vyhnali policajti. Vodca partie, Robert Geher, sa mi ozval po revolúcii a prejavil uznanie. O pár rokov neskôr ma jeho manželka požiadala, nech mu zavolám. To už mal rakovinu v terminálnom štádiu a zrejme som s ním absolvoval jeho posledný telefonát.

Akú hudbu si počúval?

Teraz si spomínam, že spievať mi zakázali aj na priemyslovke. Telocvi-

kár nevydržal počúvať, ako kvičím, a tak som počas nácvičku spartakiádnej hymny mohol oficiálne mlčať. Vraj kazím chór. Na muziku teda nemám ani najmenší sluch a cit. Oblúbil som si však country.

Keď som sa nedávno sťahoval z domu do bytu, daroval som obrovské množstvo nosičov, nechal som si len Leonarda Cohena, Johnnyho Casha, Janis Joplin, Vládu Mertu, Vlastu Třešňáka a pár podobných. Z hľadiska rôznych období života pre mňa znamenajú veľa.

Asi sa nemám pýtať, či vieš tancovať a či si zvrátil baby na kedysi populárnych čajoch o piatej.

Skúšal som chodiť na tanečnú, ale vykašľal som sa na to. Vydržal som dve lekcie. Za celý život som tancoval asi šesťkrát, aj to len preto, že už nebolo inej možnosti. Predtým som si však musel dať aspoň tri poldecáky. Na plesy ani ničom podobnom ma rozhodne nestretnesť.

Dokázal si niečo závidieť?

Boli časy, keď som dokázal závidieť úspech. Dodnes si pamätám, ako som očervenel závišťou, keď sa mi kamarát Ivan Perlaki, ktorý sa v tom čase venoval sociálnej psychológii a malým skupinám, pochválil, že mu vyšla odborná kniha. To som však už bol dospelý, nie dieťa.

Aký ste mali vzťah s bratom Egonom? Je o päť rokov starší. Bol tvojím ochrancom? Vzorom? Súrodencom, ktorý lezie na nervy, lebo mudruje?

Egon bol dobrý starší brat. Určite som ho v mnohom napodobňoval – napríklad v tom, čo som čítal, robil. Ešte aj školu som si vybral tak, že som ho kopíroval. Šiel som na chemickú priemyslovku, lebo na ňu šiel aj on. Naozaj v tom nebola záľuba v chémii.

V podhradí bolo geto, zbadačené a ošarpané štvrte, kde fungovali rôzne bandy a partie. Čo bolo kritériom, kto ku ktorej patril?

Bývali sme na Strakovej ulici, čo bola hranica, kde končili bežné vrstvy, vyššie už bola naozaj bedač. Fungovali sme v slušnom dome, ktorý bol celkom nóbl – dve veľké izby, jedna malá pri kuchyni, kúpeľňa, záchod.

Naproti bolo kino Mladosť, kam sme chodili na filmy za korunu, hovorili sme mu blcháreň. Tam som prvý raz siahol žene pod sukňu. Vydrlica bola vykričaná. Miestne gangy si to rozdávali s Prievozom, Zuckermandelom a Petržalkou.

A, ako som už povedal, v mojom detstve tu kraloval Kajto, najuctievanejší muž rajónu. Tým nechcem povedať, že dominovali cigánske gangy. Myslím si, že šlo skôr o sociálnu a generačnú príslušnosť.

Vydrica, respektíve podhradie, bolo už v 19. storočí známe nočným životom, radovánkami a nevestincami. Znalec histórie Bratislavy a autor kníh o nej Vladimír Tomčík mi rozprával, že za socializmu síce prostitúciu zakázali, ale on sám ešte zažil, ako tam ženy vykrikovali a pískali po mužoch z okien, pričom šlo o riadne vyslúžené typy. Registroval si tento rozmer svojej štvrte?

Jasné, pamätám sa na istých Dopitovcov, čo boli brat a sestra. Ona krásna a na predaj, tak som to počúval od kamarátov. Pre mňa to bola prvá jasne označená prostitútka. Nádherná ženská, o ktorej sme sa dokázali dlho rozprávať, samozrejme, len na úrovni detských fantázií. O sexe sme nemali ani tušenia, len sme podvedome chápali, že tá baba je čosi exkluzívne.

Nad naším domom zase bola známa Kotva, neveriteľný pajzel. Grupovali sa tam fakt škaredé ženy, tiež boli na predaj. Prvýkrát som tam videl, že baba pila pivo, prišiel chlapík, chytil ju za prsia a siahol jej pod sukňu, niečo si hovorili a potom spolu buď odišli, alebo nie. Zvláštna škola života. Na konci Hviezdoslavovho parku fungovalo Korzo. Vykričaná krčma a strašný pajzel. Ten som však ako hosť nikdy nezažil.

Na podhradie sa dnes spomína s bolesťou, pretože komunisti ho zbúrali, hoci mestskí urbanisti sa ho snažili zbaviť už v 19. storočí. Historik Pavel Dvořák, ktorý napísal Zlatú knihu Bratislavy, o tom uvádza, že podhradie „na juhu celkom bez citu obkrojili vysokým násypom električky, za ktorým ako v hlbokoj jame zmizli škaredé a ešte vždy krásne domčeky. Priamo v centre premenili tereziánsku kasáreň na dymiacu vojenskú pekáreň s továrenským komínom, postavili hasičskú zbrojnicu a továreň na ľad“. Neskôr dokonca hrozilo, že sa zbúra aj hrad. Čo k podhradiu cítiš ty?

Nostalgiu. Na Rybnom námestí v strede bola nejaká socha svätého a okolo sa pravidelne konal trh. Babky tam nosili sudy s kapustou, domáce vajcia z okolitých dedín, jednoducho všetko, čo človek potreboval nakúpiť.

Dole bol pivovar s veľikánskou krčmou, úplne hore zase strmý kopec, na ktorom sme sa sánkovali. A za námestím boli malé domčeky, v ktorých žil mix kadejakej chudoby.

Chodili sme tam na zmrzlinu k poslednému miestnemu súkromníkovovi - nazývali sme ho Čazim Razim alebo tak dajako. Naberal zmrzlinu lopatkou a predával za každú sumu - za pár halierov trošku a tak ďalej.

Vedľa bývali Pochylí. S Paľom Pochylým som chodil do základnej školy. Dodnes ho pozná každý slovenský horolezec. Potom sme sa stretli až po rokoch - sedel v Leopoldove a bol hovorcom miestnych vzbúrencov po novembri 1989.

Si Žid. Tvoji rodičia však religiózne nežili. Viedla tá mama k židovskej viere, k nejakým zvykom, tradíciám?

Náboženskú výchovu sme doma nemali, hoci mamka pochádzala z takmer ortodoxnej rodiny. V prvej triede na „základke“ ešte bolo náboženstvo normálny vyučovací predmet, ja som naň chodil s katolíkmami. Pieseň práce sme začali spievať až potom. Alebo sa mi to len zdá?

Mám hypotézu, lebo som s ňou o tom nikdy nehovoril, že mamka nás k židovstvu nevedela zámernie. Chcela nás uchrániť. Nechcela, aby sme boli Židia. Po skúsenosti s holokaustom si myslela, že to tak bude lepšie. Keď sme boli malí, dokonca sa rozišla s jednou veľmi dobrou kamarátkou, lebo jej vytkla, že nás nevychováva ako Židov. Mamka sa s ňou viac nestretla.

Zaujímavé je, že na sklonku života sa akoby začala vracat' ku koreňom. A všimol som si aj to, že v kontakte so Židmi sa cítila oveľa lepšie, správala sa k nim otvorenejšie. Kedykoľvek sa objavil vedec, hudobník či autor židovského pôvodu, ihneď ho vo svojej hierarchii vysunula o tri poschodia vyššie. Cít židovskej mamy teda nikdy nestratila, hoci vlastné deti od toho ťahala čo najďalej.

Ako u vás vyzerali Vianoce? Podľa toho, čo hovoríš, ste Chanuku neoslavovali.

Mávali sme klasické kresťanské Vianoce, počas ktorých sme jedávali rybaciú polievku na mamkin spôsob, kapra so šalátom a skvelú kapustnicu. Poznali sme aj „bobalky“ z cesta, ktoré mamka poliala medom a posypala makom. Vyzeralo to ako dukátové buchtičky.

Dospelí dostali aj hriatô. Darčeky boli skromné. Nespomínam si, že by sme dostávali tie, po ktorých sme túžili. Keďže neboli peniaze, mamka to odbavila ponožkami, košeľou, praktickými vecami. Mala mizerný plat a na všetko ostala sama, takže to bolo logické.

Aké jedlá si vtedy miloval?

Palacinky a zemiakové placky. Na nóbl stravu sa nepamätám, jedli sme jednoducho, nikdy sme však nehladovali. Nikdy! Od našej mamky som sa naučil vianočnú večeru - kapra v celku a kapustnicu.

A som dosť na sladké. V tom som úplný maniak. Keď kedysi ROH (*Revolučné odborové hnutie, socialistické odbory, pozn. autora*) dávalo mojej žene kolekcie na stromček, zožral som ich, skôr než sa použili.

Napriek tomu si celý život držíš figúru.

U mňa je to vec genetiky a nervóznej povahy, stále som v pohybe. Stravu si neregulujem, diéty nedržím, jem rád.

Kedy si začal fajčiť a piť?

Prvá cigareta prišla asi v šiestej triede, pravidelné fajčenie hneď v prvom ročníku na priemyslovke. To sme už začali chodiť aj po miestnych krčmách. V disciplíne nás však udržiaval nedostatok peňazí a skorá večierka na internáte.

Opíjal si sa?

Stalo sa, že sme to občas prehnali, ale inak som sa neopíjal. V podstate celý život popíjam, ale nepreháňam to. Stane sa mi to raz za uhorský rok a potom ma to dlho mrzí. Jednak som vtedy veľmi „ukecaný“, jednak na druhý deň nedokážem normálne fungovať. Radšej preto zaľahujem brzdu.

Vedel si baliť baby? Dokázal si už vtedy ohurovať publikum pohotovo ako dnes?

Zamilovával som sa pomerne často, prvý raz už v škôlke, bola to blondínka. Prejavoval som to tým, že som do nej rýpal viac ako do ostatných. Aby však z toho naozaj čosi bolo, vždy musela prísť s iniciatívou žena. Vždy, inak by som nikoho nemal. Rečniť som sa zrejme naučil až v časoch, keď som začal verejne vystupovať.

Potrpel si si ako mladík na oblečenie?

Nepamätám si, ale skôr nie. Na mamku sme však s bratom bývali naštvaní pre jej sklon obliekať nás jednak krajšie, ako bolo v kraji zvykom, jednak sme vďaka nej vyzerali ako dvojčatá. Nebolo väčšieho utrpenia ako vyštar-tovať do rájónu v rovnakých námorníckych oblekoch. Strašne sme sa za to hanbili, medzi ostatnými sme pôsobili ako päť na oko.

Počas priemyslovky sa začali zjavovať džínsy, lenže tie ani náhodou neznamenali, že si pekne oblečený. Boli symbolom príslušnosti k niečomu západnému, evokovali škandál a tí, čo džínsy mali, ich draho kupovali v tuzexe, lebo normálne sa zohnať nedali. Keďže som na ne nemal, ušila mi ich kamarátka z látky, ktorá džínsovinu celkom verne imitovala.

Čo výzor, účes?

Nepovažoval som sa za krásavca.

Kedy si naposledy plakal?

Nezvyknem plakávať a tuším, že to tak bolo vždy.